

Kreatywne myślenie - rozwiązywanie problemów podczas zajęć edukacyjnych z małym dzieckiem

Co to jest kreatywność?

- W literaturze można spotkać wiele definicji nt. kreatywności. Poniżej zamieszczam kilka propozycji:
- **Kreatywność** (postawa twórcza; od łac. creatus czyli twórczy) – proces umysłowy pociągający za sobą powstawanie nowych idei, koncepcji, lub nowych skojarzeń, powiązań z istniejącymi już ideami i koncepcjami.
- **Kreatywność** to takie widzenie rzeczy, które każdy inny także widzi i stworzenie takich związków, których nikt inny nie dostrzegł.
- **Kreatywność** jest wyrazem naszej niepowtarzalności.
- **Myślenie kreatywne** to myślenie prowadzące do uzyskania oryginalnych i stosownych rozwiązań. Alternatywna, bardziej codzienna definicja kreatywności mówi, że jest to po prostu zdolność tworzenia czegoś nowego.

- Dążenie do **wprowadzenia porządku** w sytuacji pełnej chaosu.
- Zainteresowanie niestereotypowymi problemami i ich **niestereotypowym rozwiązaniem**.
- Zdolność do tworzenia **nowych powiązań** i stawianie nowych pytań.
- Umiejętność wypróbowywania **nowych pomysłów** i ich ocenianie.
- Dążenie do **rozszerzania granic** swoich własnych kompetencji.
- **Motywowanie siebie** przez sam problem czy nowe zadanie zamiast oczekiwania zewnętrznych gratyfikacji (pieniądze, tytuł czy uznanie.)

Ćwiczenia rozwijające płynność słowną

- Napisz/ powiedz jak najwięcej wyrazów rozpoczynających się od litery np. k
- Napisz/ powiedz jak najwięcej wyrazów zakończonych -ca
- Napisz/ powiedz jak najwięcej wyrazów dwusylabowych: nazw zwierząt, roślin
- Napisz/ powiedz jak najwięcej wyrazów, które zawsze pisze się z wielkiej litery

Ćwiczenia rozwijające umiejętność kojarzenia:

- Napisz jak najwięcej wyrazów, które przychodzą Ci na myśl, gdy słyszysz słowo: samochód,
- Napisz jak najwięcej wyrazów, które określają dany rzeczownik: stół, sklep, lato
- Napisz jak najwięcej wyrazów, które mogłyby być zakończeniem zdania:
Gdy jest lipiec i sierpień, wtedy na pewno
Jedzie staż pożarna,
- Podaj słowo kluczowe:
Wakacje – słońce –leżak
Pandora- konserwa –piwo
Śmiechu - kapusty- piwa
Klucz- piasek-błyskawiczny
- Połącz każdy element z lewej kolumny z przynajmniej jednym z prawej, według schematu: „A jest jak B, bo...”. Np. dziecko jest jak mumia egipska, bo jest zawinięte w pieluchy jak mumia w bandażu.

A
DZIECKO
UCZONY
FIRMA
TEATR
KREATYWNOŚĆ

B
ZATŁOCZONY AUTOBUS
WIEJSKA GOSPODA
ATRAKCYJNA KOBIETA
ODZIEŻ UŻYWANA
MUMIA EGIPSKA

Źródło: E. Nęcka, „Trening twórczości”

•

Ćwiczenia rozwijające płynności ekspresyjnej:

- Napisz wyraz rymujący się ze słowami: ulica, ulewa, kawka
- Wymyśl jak najwięcej tytułów do krótkiego opowiadania.
- Dokończ rozpoczęte opowiadanie- wymyśl początek.
- Wymyśl zdanie trzywyrazowe które rozpoczynają się na D..... b.....k.

Ćwiczenia wyobraźni

- Jakie inne zastosowania mają inne przedmioty: patelnia, szklanka, parasol,
- Powiedz, jak mogły czuć się osoby stojące na przystanku bez dachu podczas ulewy.
- Wymyśl porównania do: zły jak ..., smutny jak, wesoły jak ...,
- Przewidywanie skutków paradoksalnych sytuacji: Ulewny deszcz, będzie padał przez całe lato. Przesną kursować pociągi. Ludzie przestaną pracować.
- Wykrywanie możliwych wad przedmiotów: piórnik, zegar, lusto.
- Ustalanie plusów i minusów czegoś cennego: samochód, pierścień z diamentem, dom z basenem,
- Przewidywanie skutków/ zachowań przy nieistnieniu jakiegoś przedmiotu powszechnie używanego: znak drogowy, zabawek.

Rozgrzewka twórcza

Co można zamknąć?

Uczestnicy siedząc w kole podają odpowiedzi na pytanie zadawane i nieoczekiwanie zmieniane przez nauczyciela (np. co można zamknąć, co można policzyć, co może się wyczerpać, czego człowiek ma za dużo/za mało). Prosimy o odpowiedzi zaskakujące.

Co to jest?

Uczestnicy podzieleni na grupy tworzą własne – twórcze definicje dla podanych słów np.

- Kantata,
- Batrachofobia,
- Gutaperka,
- Bifurkacja,

Ćwiczenie myślenia pytajnego

Nauczyciel odczytuje na lekcji wiersz, bajkę, rozdział książki, a uczniowie zapisują wszystkie pytania, które przychodzą im do głowy w związku z usłyszonym fragmentem.

- Szmidt (2008) podaje, jako przykład historię Czerwonego Kapturka i zaskakujące pytania, które mogą się zrodzić po jej wysłuchaniu np. Dlaczego Czerwony Kapturek chodził sam po lesie?
- Podobną twórczą zabawę można przeprowadzić z dowolnym tekstem, zachęcając uczniów do wyłamywania się z utartych torów myślenia.

Myślenie kombinacyjne

Wiersze

Uczestnicy pracując indywidualnie napisać wiersz, którego kolejne wyrazy zaczynają się na podane litery:

T...T...T...

Ś...M...B...

Ś...J...D...D...

M...M...M...

Niespodziewane zwroty akcji

Będziecie po kolei udzielać odpowiedzi, które muszą układać się w jedna wspólną bajkę waszego pomysłu.

Na stole (na ruletce) znajdują się karty z wyrazami. W swojej kolejce należy wybrać (wylosować) jedną z kart i wpisać zawarte na niej słowo w odpowiedź, która w dowolny sposób rozwinie tworzona przez was historię.

Pogodowy zawrót głowy

Na stole znajduje się kość do gry oraz lista ponumerowanych zjawisk pogodowych. W swojej kolejce należy rzucić kostką, a następnie odpowiedzieć na pytanie, kto i dlaczego nie lubi zjawiska pogodowego, na które wskazuje kostka. Odpowiedzi należy udzielić pełnym zdaniem.

Kto i dlaczego nie lubi ...

1. Deszczu
2. Mrozu
3. Wiatru
4. Upału
5. Śniegu
6. Wybierz dowolne słowo z listy

Skojarzenia

Najkrótszy łańcuch

Zadaniem uczestników jest zaproponowanie jak najkrótszego łańcucha skojarzeń za pomocą, którego możemy połączyć dwa dowolne słowa. Na przykład jak połączyć Adama Mickiewicza ze spinaczem biurowym?

Mickiewicz – literatura – papier – spinacz biurowy

Połącz najkrótszym łańcuchem skojarzeń widelec i książkę.

Święto dla zmysłów

Otoczający świat odbieramy wszystkimi zmysłami: wzrokiem, słuchem, dotykiem, węchem i smakiem. W swojej kolejce należy wybrać (wylosować) jedną z kart z nazwami zmysłów i powiedzieć coś na temat ilustracji, nawiązując do zmysłu opisanego na karcie.

Rozumowanie dedukcyjne

Co by było gdyby?

Uczestnicy pracując w grupach tworzą rozwinięcie historii na podane tematy:

„Co by było gdyby...” np.

„... przestało działać prawo ciążenia”

„... dzieci rządziły dorosłymi”

„... buty ożyły”

Ćwiczenie to jest modelem eksperymentu myślowego, dzięki któremu powstało wiele odkryć i pomysłów. Prowadzący zachęca do spontanicznej twórczości i przewidywania różnorodnych konsekwencji. Rozumowanie w ćwiczeniu odbywa się wg schematu dedukcyjnego „jeśli – to”.

Abstrahowanie

Tysiąc definicji

Ustalamy obiekt, który będziemy wspólnie definiować. Musi być to obiekt ogólnie wszystkim znany np. but, dziecko, szkoła. Następnie uczestnicy tworzą jak najwięcej definicji opisujących daną rzecz w następujący sposób np. „*But jest to...*”. Ważne jest wypracowanie wielu, różnorodnych definicji, aby ostatecznie wygenerować te najbardziej zaskakujące i oryginalne.

Trochę matematyki

Sekwencje

Na tablicy znajduje się pewien sekwencja owoców. Jaka jest zasada tej sekwencji?

Pytanie badawcze: Jaki owoc będzie na 1357 miejscu?

Hipoteza :

Przedstaw swój sposób rozwiązania tego problemu.

Liczby lustrzane

82, 28 17, 71 25, 52

Takie liczby nazywamy liczbami lustrzanymi. Znajdź kilka innych par tego typu. Odejmij jedną liczbę lustrzaną od drugiej. Wykonaj odejmowania dla kilku par. Czy dostrzegasz jakąś prawidłowość?

Zrób to samo dla liczb trzycyfrowych. Czy tym razem widzisz jakąś regułę?

Czy odkryta przez ciebie własność jest prawdziwa dla liczb o dowolnej liczbie cyfr?

Metoda kruszenia – rozwiązywanie zadania tekstowego

Przykład:

Uczniowie klasy III z okazji Dnia Ziemi postanowili posadzić nowe drzewka wokół swojej szkoły. Zakupili 9 świerków po 6 złotych, 4 brzozy po 8 złote, 5 klonów po 9 złote.

-Analiza treści zadania:

-Pytanie nauczyciela: Czy to zadanie można rozwiązać?

-Uczniowie dochodzą do wniosku, że w zadaniu brak pytania. Uczniowie układają rozmaite pytania do zadania.

-Nauczyciel zapisuje wszystkie pytania na tablicy (bez oceniania, czy pytanie jest poprawne, czy nie).

Przykładowe pytania:

- Ile drzew kupili uczniowie?
- Ile zapłacili za wszystkie drzewa?
- Ile zapłacili za świerki?
- Ile zapłacili za brzozy?
- Ile zapłacili za brzozy i klony razem?
- O ile droższy był świerk od brzozy?

-Odpowiadanie na postawione pytania, układanie do nich działań, wykonywanie obliczeń, zapisywanie ich przy pytaniach. Odrzucanie źle sformułowanych pytań.

Trochę ortografii

Dlaczego takie pary?

żubr

nosorożec

wąż

żmija

żaba

ważka

żyrafa

jeż

Czego brakuje?

wąż

żyrafa

żmija

żubr

jeż

żaba

nosorożec

Literatura:

Nęcka E., Trening twórczości, GWP, Gdańsk 2008

Szmidt K., Trening kreatywności, Helion, Gliwice 2008